

Werkkatern 9 Over wat moet en wat mag

Les 1 en 2 De rechten van de mens

Naam:

Klas:

1 Een niet zo fraai verleden ...

Vul aan met de correcte eeuw en noteer de historische periode eronder.
Verbind daarna met hoe de toestand nu is. Markeer de sleutelwoorden.

voor OVSG en
GO!

© Lewis Hine

Toen	Nu
In de kolonies in Afrika en Noord- en Zuid-Amerika werken slaven in onmenselijke omstandigheden.	De apartheid is afgeschaft. Blanke en andere mensen genieten dezelfde rechten.
17e eeuw	Helaas, samenleven in Zuid-Afrika is nog altijd niet makkelijk. Het verschil tussen blank en zwart is nog groot. Dat zorgt voor spanningen.
de Nieuwe Tijden (deel 1)	
Arbeiders werken in de Gentse textielfabrieken voor een hongerloon. Kinderen en vrouwen werken mee.	De slavernij is officieel afgeschaft. Mensen moeten kunnen leven en werken in menswaardige omstandigheden.
19e eeuw	Helaas, in lageloonlanden werken mensen nog altijd voor een hongerloon.
de Nieuwe Tijden (deel 2)	
Mensen met een niet-blanke huidskleur worden in Zuid-Afrika apart gehouden. Zij hebben minder rechten en worden als minderwaardig beschouwd.	Arbeiders in ons land verdienen nu een goed loon. Wie ziek of werkloos is, wordt geholpen.
20e eeuw	Helaas, niet iedereen in ons land heeft de juiste papieren om geholpen te worden. Ook in ons land wonen er nog mensen op straat.
de Nieuwe Tijden (deel 2) / Onze Tijd	

Wat denk je nu na deze oefening? Is het nu beter of niet? Zorg dat je een mening hebt.

2 Grote figuren zorgen voor grote veranderingen

Beluister het levensverhaal van Martin Luther King. Noteer hieronder wat je het meest trof.

Wat denk je nu? Is Martin Luther King een groot man? Zorg dat je een mening hebt.

3 De rechten van de mens

Vroeger was er veel meer onrecht dan vandaag. De 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens' is een goede zaak geweest. Markeer de sleutelwoorden.

Vul aan met het passende nummer van de rechten die een einde maakten aan deze situaties.

- 1 het recht op voldoende kleding, voeding, onderwijs, huisvesting, medische verzorging
- 2 het recht op leven
- 3 vrijheid van slavernij en dwangarbeid
- 4 een gelijke stem voor man en vrouw bij een verkiezing
- 5 recht op hulp voor wie niet meer kan werken
- 6 wie werkt, heeft recht op rust en vakantie
- 7 het recht op een eerlijk proces
- 8 vrijheid om je mening te zeggen
- 9 het recht om zelf iets te bezitten

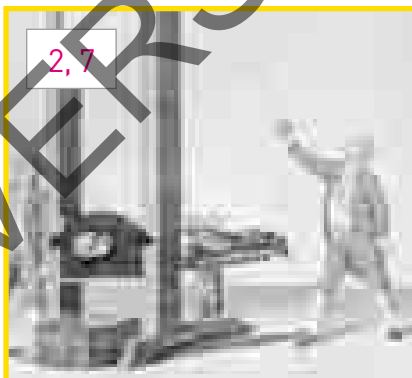
In de fabrieken van de 19e eeuw werd er vaak zeven dagen op zeven gewerkt van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Een wekelijkse rustdag en een jaarlijkse vakantie bestonden niet.

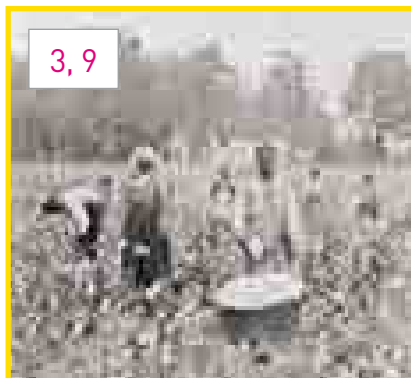
Een ongeval of lichaamsgebrek was vroeger een ware ramp. Wie niet kon werken, had geen inkomen. Er zat niets anders op dan te gaan bedelen. Anders kwam men gewoon om van de honger.

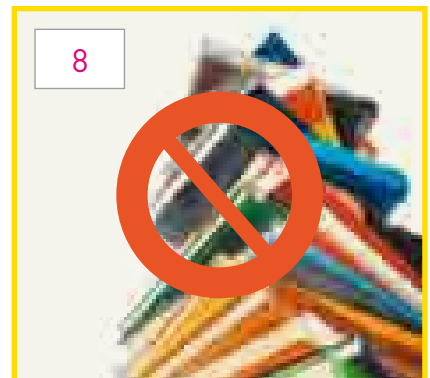
Voor 1918 hadden de mannen het recht om één of meer stemmen uit te brengen. Rijke mensen mochten meerdere keren stemmen. Na 1918 werd dat anders: iedere man mocht maar één stem uitbrengen. Vrouwen mochten nog niet stemmen.

Vroeger werden mensen vaak ter dood veroordeeld. Ze kregen niet altijd de kans om zich te verdedigen. De rechter had hen op voorhand veroordeeld.

Mensen werkten als slaaf op de plantages en boerderijen. Zij werden niet betaald voor hun werk. Ze hadden ook niets. Voedsel en kleren kregen ze van hun eigenaar.

Vroeger mochten boeken vaak niet verschijnen of gelezen worden. De schrijver ervan had dan soms een idee of een mening waarmee machtige mensen het niet eens waren.

Maar ook nu worden de rechten van de mens vaak geschonden.

Zet bij deze krantentitels opnieuw het nummer van de mensenrechten die erbij passen.

**Demonstranten hardhandig
uiteengedreven in Peking**

8

**Pakistaanse huismeid
werkt zeven dagen op
zeven bij oliesjeik**

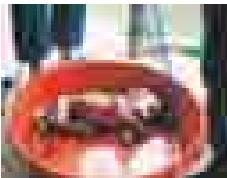
6, 3

**Analfabetisme in de
wereld neemt opnieuw toe**

1

**Krottenwijk in Rio
de Janeiro opgeruimd
voor bouw duur hotel**

1, 9

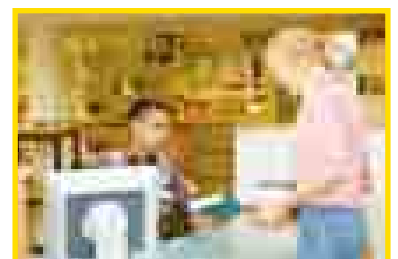
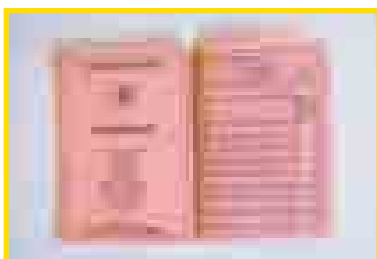
**Hongersnood
dreigt in Ethiopië**

1

4 Geen rechten zonder plichten

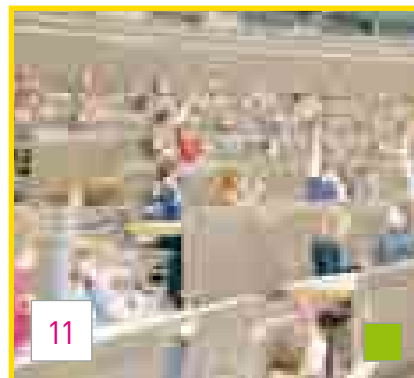
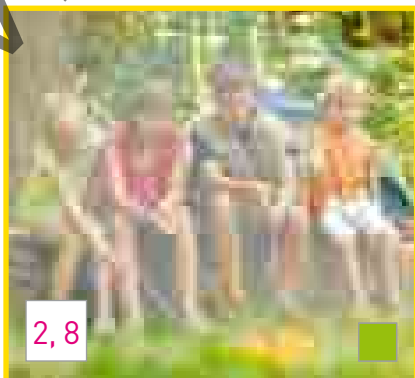
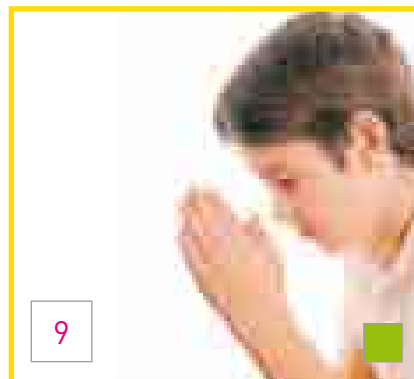
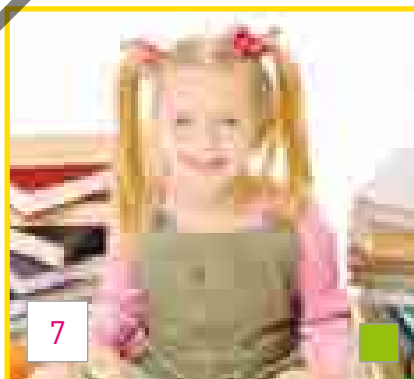
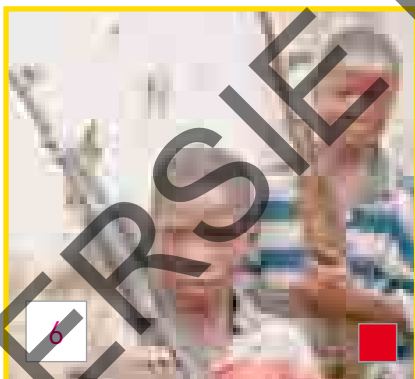
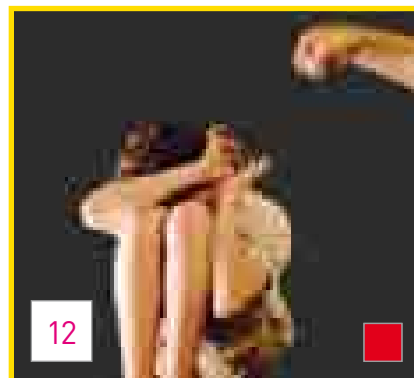
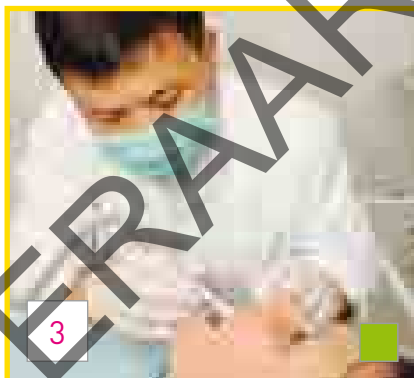
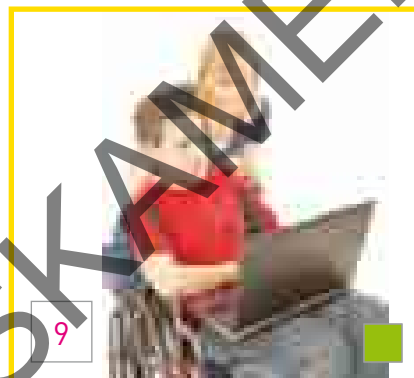
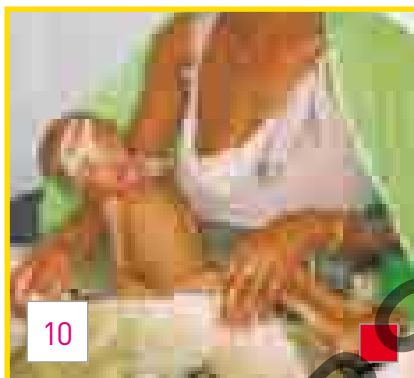
Noteer bij deze beschrijvingen of het om een recht (R) of een plicht (P) gaat.

In de turnles draagt iedereen een witte trui en een groene korte broek.	P
De kinderen die een lidkaart hebben, mogen gratis binnen.	R
Wie in België eigenaar is van een woning, moet daarop belasting betalen, naargelang van de ligging en de oppervlakte van de woning.	P
Wie in het donker fietst, moet achteraan een rood licht hebben.	P
Wie in het bezit is van een Europees rijbewijs B, mag zich overal met een personenwagen in het verkeer begeven zonder begeleiding.	R
Wie een boek langer dan drie weken leent, betaalt vijf eurocent per dag die de drie weken overschrijdt.	P
Leden van de Gezinsbond kunnen bij de verantwoordelijke een verminderingkaart aanvragen voor het openbaar vervoer.	R
Het restafval dient op donderdag na 16.00 u. buitengezet te worden en enkel in de daartoe bestemde zakken.	P

1 Kinderrechten gerespecteerd of geschonden?

Noteer links het nummer van het kinderrecht uit je bronnenboek dat past bij de situatie. Kleur het rechtse hokje rood als het geschonden wordt, groen als het gerespecteerd wordt.

2 Je eigen mening: niet altijd makkelijk!

Beoordeel de onderstaande situaties met ☺ of ☹. Noteer ook één zin die jouw keuze verduidelijkt.

Als inwoner van België heb ik het recht om naar school te gaan. Dat vind ik heel leuk.
Jammer genoeg krijgen veel kinderen in de wereld die kans niet.
Maar dinsdag word ik 12 jaar. Dan blijf ik toch een dagje thuis.

☐

Maandagvoormiddag hebben wij geen les. Wij gaan met de klas naar het gezondheidscentrum voor een medisch onderzoek. Ik houd daar niet zo van. Maar het wachten vind ik leuk. Dan mogen wij van de juf stripverhalen lezen.

☐

Met mijn neef Bernd gaat het momenteel niet zo goed. 'Hij zit in een slechte vriendenkring', zegt tante. Vorige week moest zij naar de politie, omdat hij betrap werd op diefstal in een warenhuis. 'Ik heb daar niks mee te maken', zei tante zwaar ontgoocheld.

☐

Gisteren was Lennert weer niet op school. Thuis is er met de fruitpluk heel wat werk in de boomgaarden. Dan moet hij om zes uur opstaan en helpen bij het zware werk. Geen wonder dat hij dan wel eens te moe wordt om naar school te gaan. Maar de klasgenootjes begrijpen dat wel.

☐

Enkele weken geleden was Silke heel blij met haar nieuwe broertje. Gisteren kregen ze slecht nieuws van de dokter. Het kind heeft een zwaar hersenletsel. De dokter zei dat het nooit normaal onderwijs zou kunnen volgen. Silke zei dat er daar dan speciale scholen voor zijn.

☐

3 Rechten geven plichten

Noteer onder de volgende rechten een plicht die ermee samengaat.
Markeer eerst de sleutelwoorden.

Ik voel me heel gelukkig, omdat ik in België woon.
Ik mag tenminste naar school gaan.
Zo kan ik heel wat bijleren voor later.

bv. Je moet elke dag naar school gaan.

Leuk dat je hier je eigen mening mag zeggen.
Soms vind ik wel eens dat de volwassenen ongelijk hebben.
En dat wil ik hen dan ook wel eens laten horen.

Toch moet je soms doen wat een volwassene je vraagt.

En als ik mijn mening geef, dan doe ik dat beleefd.

In ons land vindt men het niet erg als kinderen en jongeren samenkomen.

Op zaterdag vind ik het heel fijn bij de scouts.

In de zomer komen wij 's avonds met enkele vrienden samen op het pleintje naast het huis van mijn oma.

Wij maken dolle pret en het is er heel gezellig.

Je mag de burens niet storen door te veel lawaai

of rommel te maken.

Mama zegt wel eens lachend dat mijn zus en ik op hotel zitten.

Dat is wel een beetje waar.

Mama en vooral papa kunnen lekker koken.

's Morgens liggen mijn gewassen kleren klaar in de badkamer.

Mijn ouders doen veel voor mij.

Het is leuk voor je ouders als jij thuis ook een beetje helpt, bijvoorbeeld met de vaat.

In het speelkwartiertje heb ik altijd honger.

Dan eet ik een koek of een halve appel.

De meeste van mijn vrienden doen dat ook.

Gooi het afval in de vuilnisbak.

4 Kinderrechten, ook bij ons loopt het soms fout

Je leest hier een aantal situaties van bij ons. Markeer de woorden die je treffen.

Noteer bij de situatie het nummer van het kinderrecht dat geschonden wordt.

Schrijf op wat er duidelijk verkeerd is.

Veerle is een stil meisje uit onze klas. Ik heb haar nog maar weinig zien lachen. In het zwembad merkte ik dat ze littekens op haar rug heeft. Ik denk dat zij van iemand slagen krijgt.

12 Volwassenen mogen geen geweld gebruiken tegen kinderen.

Op zondag ga ik altijd naar de Chiro. Ik zie er verschillende kinderen van mijn klas. Wij maken veel plezier. Met Lode heb ik echt wel medelijden. Bij een temperatuur van 2° Celsius had hij zelfs geen sokken aan. Hij wou de hele tijd binnen blijven, omdat hij het koud had. Het is niet de eerste keer dat mij dat opvalt.

3 Kinderen hebben recht op een gezond leven.

Met aangepaste kleren en goede voeding voorkom je dat je ziek wordt.

Als ik 's morgens met mijn mama naar school vertrek, komen wij aan het station voorbij. Ik vind het zielig dat sommige mensen daar aan het bedelen zijn. Vooral moeders met kinderen klampen ons wel eens aan. Het zijn duidelijk mensen van een ander land. De hele dag blijven die kinderen bij hun mama. Moeten die dan niet naar school?

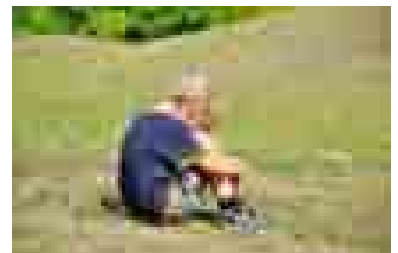
5 Alle kinderen moeten naar school kunnen gaan.

Vorige week was Bea echt boos. Zij had het aan de stok met de juf, omdat haar huistaak nooit gemaakt is. Toen de juf in haar vriendenboek wou kijken, was het hek pas echt van de dam ...

4 Kinderen hebben het recht om bepaalde dingen voor zichzelf te houden.

Dit schooljaar zit er een nieuw meisje in onze klas. Ze is ondertussen mijn beste vriendin geworden. Haar huidskleur is zwart. Toen ze eens bij ons kwam slapen, vertelde zij aan mijn mama dat haar papa een huis niet mocht huren, omdat hij zwart was. Zij vond het huis nochtans zo mooi ...

9 Alle kinderen hebben dezelfde rechten. Je mag kinderen niet anders behandelen omdat ze een andere huidskleur hebben.

1 Waar kun je deze borden zien?

Vul de fiches correct aan. Gebruik je atlas

- het tweetalige taalgebied
- de Vlaamse/Franse Gemeenschap
- het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- de gemeente/deelgemeente: Ukkel

Extra

Geef nog een gemeente waarbij deze fiche zou passen.

bv.

Jette

- het Nederlandse taalgebied
- de Vlaamse Gemeenschap
- het Vlaams Gewest
- de gemeente/deelgemeente: Overijse

Extra

Geef nog een gemeente waarbij deze fiche zou passen.

bv.

Gent

- het Duits taalgebied
- de Duitstalige Gemeenschap
- het Waals Gewest
- de gemeente/deelgemeente: Kelmis

Extra

Geef nog een gemeente waarbij deze fiche zou passen.

bv.

Sankt-Vith

- het Franse taalgebied
- de Franse Gemeenschap
- het Waals Gewest
- de gemeente/deelgemeente: Waver

Extra

Geef nog een gemeente waarbij deze fiche zou passen.

bv.

Charleroi

2 Wie zoekt, die vindt!

Welke gemeente bedoelen we? Zoek het op in je atlas!

In mijn gemeente spreken de inwoners hoofdzakelijk Nederlands. Mijn provincie grenst aan de Belgische kust. Toch woon ik een eindje van de kust, want mijn gemeente ligt in het zuiden aan de grens met Oost-Vlaanderen. Mijn gemeente is een stad en heeft een ploeg in de hoogste klasse van het voetbal.

Waregem

Mijn gemeente ligt in de provincie Luik. Zij behoort tot het Waalse grondgebied, maar er wordt hoofdzakelijk Duits gesproken. Mijn gemeente is een stad. De Vesder stroomt erdoor.

Eupen

Mijn gemeente ligt in het kleinste gewest van ons land. Hoewel de naam jou daaraan misschien doet denken, vriest het er niet meer dan in andere Belgische gemeenten ...

Vorst

Mijn gemeente behoort tot de provincie Henegouwen sinds 1963. Ervoor was het een gemeente van de provincie West-Vlaanderen. Ik woon ongeveer even dicht bij de taalgrens als bij de landsgrens. In mijn gemeente hoor je zowel Nederlands als Frans praten.

Moeskroen

3 De taken van een gemeente, provincie en land

Wie een gemeente, provincie of land bestuurt, heeft vele taken. Duid aan wie deze taken zou moeten uitvoeren. Markeer de sleutelwoorden. Vul aan met de letters.

Kies uit: gemeentebestuur (GB), provinciebestuur (PB), Vlaamse regering (VR) of federale regering (FR).

PB

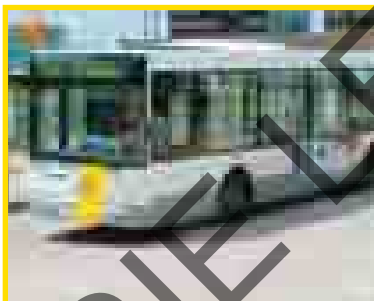
Op zondagvoormiddag gaan mijn pa en ik vaak naar het **provinciaal domein** De Gavers. Het is heel leuk om met de verrekijker zeldzame vogelsoorten te bekijken die op zoek zijn naar voedsel of een nest aan het bouwen zijn. Daarvoor zijn speciaal kijkhutten gebouwd. 'Het wordt hoog tijd dat ze die eens herstellen', zegt papa. 'Want sommige zijn echt niet meer veilig.'

VR

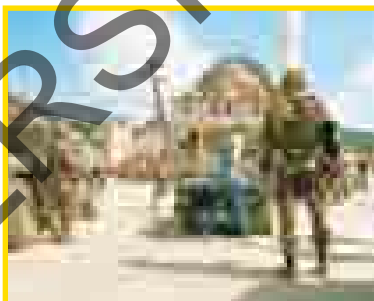
Door de komst van vluchtelingen, gastarbeiders, asielzoekers en andere vreemdelingen hebben we in de **Vlaamse scholen** heel wat nationaliteiten. Sommige kinderen hebben een grote 'taalachterstand'. Natuurlijk gaat het dan in de andere lessen ook niet zo goed. Veel mensen vinden dat er aangepast taalonderwijs zou moeten zijn met hulp voor onze leerkrachten.

GB

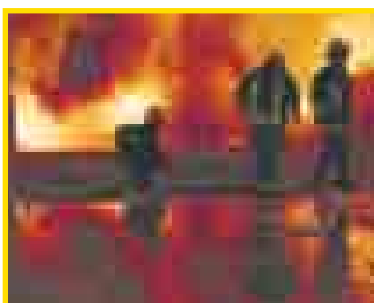
Sporten is mijn grote hobby. Ik houd bijna van alle sporten. Voetballen kan ik in de club op ongeveer 200 meter van mijn deur. Voor vele andere sporten moet ik de bus nemen naar de **stad**. Dat is soms heel vervelend. Waarom bouwen ze bij ons geen sporthal? Ik ben zeker dat het een succes zou zijn. Mijn vrienden denken er ook zo over.

FR

Meer dan tien jaar al stuurt **ons land** troepen naar Kosovo. Zij moeten er helpen om de rust te bewaren, want tot 1999 was Kosovo een gruwelijk oorlogsgebied. Nu de rust er wat is teruggekeerd, vinden velen dat het niet meer echt nodig is om daar troepen naartoe te sturen. Kunnen wij die troepen inderdaad niet terugtrekken?

GB

Vorige week woedde er een hevige brand in de straat van mijn oma. Alweer moesten de korpsen uit de naburige gemeenten hulp verlenen. Dat is een goede zaak. Toch vind ik dat **ons brandweerkorps** een beetje ouderwets is geworden. Het materiaal is wat verouderd. Zij beschikken ook niet over een automatische schuifladder. Wordt het niet hoog tijd om daar wat aan te doen?

4 Huistaak: mijn persoonlijke fiche

Als inwoner van België behoor ik tot vele groepen.

Vul deze inlichtingenfiche in. Papa of mama mogen een beetje helpen.

Naam: _____

Voornaam: _____

Adres: _____

Postcode en gemeente: _____

Provincie: _____

Taalgebied: _____

Gemeenschap: _____

Gewest: _____

Onze burgemeester is _____.

Onze gouverneur is _____.

Die leidt het provinciebestuur.

_____ is één van de schepenen in onze gemeente.

Als schepen is die onder andere verantwoordelijk voor _____.

Onze minister-president is _____.

Die leidt de Vlaamse regering.

Onze eerste minister heet _____.

Die leidt de federale (Belgische) regering.

Werkkatern 9 Over wat moet en wat mag

Les 7 en 8 Ik word een wereldburger

1 Tot welke groepen behoren we?

In je leven behoor je tot heel wat groepen. Dat kun je vaak zelf kiezen, soms ook niet. Als je tot een groep behoort, kun je telkens op twee vragen antwoorden. Doe dat nu in deze voorbeelden en antwoord met sleutelwoorden.

- 1 Wat doe je samen? Of wat denk je samen? Of wat voel je samen?
- 2 Hoe kan iemand dat zien, horen ...?

Op zaterdagvoormiddag speel ik in mijn voetbalploeg een wedstrijd.

Op maandagavond en op woensdagmiddag hebben we training.

We zijn een echte vriendengroep. Naast het veld maken we veel plezier, maar op het veld gaan we ervoor.

- 1 _____
- 2 _____

Ik zit in de zesde klas. In ons kleine dorp is er maar een school. Wij kennen elkaar van in de klas, maar ook buiten de klas zien we elkaar vaak. We hebben een toffe juf. Bij ons in klas kan het er heel serieus aan toe gaan, maar lachen kunnen we ook!

- 1 _____
- 2 _____

Ik ben geboren in Londerzeel. Omdat mijn ouders Belgen zijn, ben ik ook automatisch een Belg. Samen met nog meer dan tien miljoen andere Belgen heb ik de Belgische nationaliteit.

- 1 _____
- 2 _____

2 De Vlaamse identiteitskaart

Vul aan.

De Vlaamse feestdag vieren we op 11 juli.

Het Vlaamse volkslied is de Vlaamse Leeuw.

Het Vlaamse memoriaal is de IJzertoren in Diksmuide.

Het herdenkt de Eerste Wereldoorlog.

Teken in het hok de officiële Vlaamse vlag na.

3 Verkiezingen in Mundo!

In de gemeente Mundo zijn de verkiezingen net voorbij. De stemmen zijn geteld.

De resultaten en de zetelverdeling zijn bekend. In Mundo zijn er 31 zetels te verdelen.

Dat betekent dat er 31 plaatsen zijn in de gemeenteraad. In steden met méér inwoners zijn er dat méér.

Zetelverdeling na de verkiezingen in Mundo	
partijen	zetels
RFT	2 zetels
BLK	5 zetels
BIO	12 zetels
VNO	3 zetels
MSN	7 zetels
PLR	2 zetels

Welke partij heeft de verkiezingen gewonnen? BIO

Om te besturen moet je een meerderheid hebben. Als minstens de helft plus een verkozene een beslissing goedkeurt, dan wordt die uitgevoerd.

Hoeveel zetels moet je in Mundo hebben om de meerderheid te hebben? 17

Heeft er bij deze verkiezingen een partij de meerderheid gehaald? nee

De partijen moeten dus met elkaar gaan praten om samen een ploeg te vormen die de meerderheid heeft van de zetels. Je mag een ploeg maken met zo veel partijen als je wilt. Natuurlijk moet je kunnen overeenkomen.

Kan het dat de partij met de meeste zetels niet in de bestuursploeg zit? ja

Welke twee partijen kunnen samen de meerderheid halen? BIO en BLK of BIO en MSN

Maak eens drie mogelijke bestuursploegen die samen de meerderheid vormen.

bv.

1 BIO + VNO + RFT

2 BIO + VNO + PLR

3 BIO + MSN

Zo'n bestuursploeg noemen we een **coalitie**. Zij zijn de baas in de gemeente.

Als er in de gemeenteraad iets voorgesteld wordt, moet iedereen stemmen.

Als de leden van de coalitie allemaal 'ja' stemmen, dan gaat het voorstel door.

Als er te veel mensen 'neen' stemmen, dan niet.

Zo gaat het in elk bestuur van ons democratische land: in de **gemeente**, in de **provincie**, in **Vlaanderen**, in **België**.

4 De 'van ons land tot Europa-quiz'

Vul aan. Zoek op wat je niet weet.

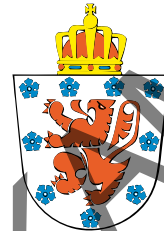
Bij welke gemeenschap hoort de afbeelding?

Vlaamse Gemeenschap

Waalse Gemeenschap

Duitstalige Gemeenschap

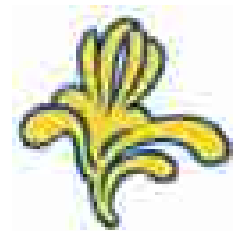
Bij welk gewest hoort de afbeelding?

Waals Gewest

Vlaams Gewest

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

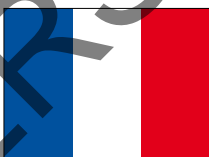
Vul aan.

feestdag België: 21 juli feestdag Vlaamse Gemeenschap: 11 juli

Wie is de minister-president van de Duitstalige gemeenschap? Karl-Heinz Lambertz (2010)

Wie is de gouverneur van je provincie? _____

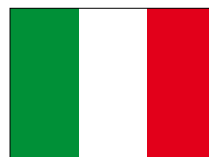
Van welk Europees land is dit de vlag?

Frankrijk

Duitsland

Italië

België

Nederland

Wie is staatshoofd of regeringsleider in deze landen?

Frankrijk

Sarkozy

Duitsland

Merkel (regeringsleider)
Wulff (staatshoofd)

Italië

Berlusconi (regeringsleider)
Napolitano (staatshoofd)

Nederland

Balkenende (regeringsleider) (2010)
Beatrix (staatshoofd)

Wie is de componist van het lied dat werd gekozen als Europees volkslied?

Beethoven

Hoeveel heb je gehaald op 20? _____ /20

Werkkatern 9 Over wat moet en wat mag

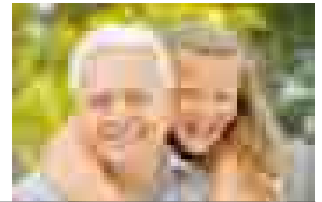
Herhaling

1 Koppel deze feiten aan de juiste periode. Trek een lijn.

In Zuid-Afrika wordt de apartheid afgeschaft.	In de plantages in de kolonies werken zwarte slaven voor een hongerloon.	In de textielfabrieken van Aalst werken arbeiders voor een hongerloon.	In Duitsland vervolgt en vermoordt Hitler de joodse bevolkingsgroep.
midden 20e eeuw	17e en 18e eeuw	einde 20e eeuw	19e eeuw

2 Bij welk(e) kinder- of mensenrecht(en) hoort dit voorbeeld?
Markeer het juiste recht.

Mijn opa kan me komen ophalen na het voetbal. Sedert vorig jaar is hij met pensioen. Nu heeft hij veel meer vrije tijd.

recht op hulp voor wie niet kan werken	recht op aangepast werk voor wie een handicap heeft	recht op vakantie en rust voor wie werkt of heeft gewerkt
--	---	---

De VRT heeft een eigen kindernet, Ketnet. Er zijn programma's voor verschillende leeftijden. Die kunnen ons boeien of ons amuseren.

recht op informatie	recht op privacy	recht op vrije tijd
---------------------	------------------	---------------------

Op school hebben we een kinderpalestina. De kinderen die daarin zitten, mogen voorstellen doen aan de directeur om het leuker te maken op school.

recht op bescherming tegen uitbuiting	recht op een eigen mening	recht op gelijke behandeling
---------------------------------------	---------------------------	------------------------------

3 Vul aan met het juiste begrip of de juiste naam.

Ik woon in Brugge waar de meeste mensen Nederlands spreken.

Brugge ligt in het Nederlandse taalgebied.

Ik ben inwoner van Aalst in Oost-Vlaanderen. Ik behoor tot de Vlaamse Gemeenschap.

Mijn vriend Thibault woont in Luik. Hij behoort tot de Franse Gemeenschap.

Het volkslied van de Vlaamse Gemeenschap is de Vlaamse Leeuw.

Het memoriaal van de Vlaamse Gemeenschap is de IJzertoren.

in Diksmuide. Dat is een gedenkteken ter nagedachtenis van de gesneuvelde

Vlaamse soldaten in de Eerste Wereldoorlog.

Lees, markeer en kruis aan.

OK
Dit ken ik.
Dit begrijp ik.

1 Ik ken deze begrippen en namen en kan ze verklaren.
slavernij, Hitler, apartheid, discriminatie, Nelson Mandela, Martin Luther King, de Verenigde Naties, de rechten van de mens, de rechten van het kind, derdewereldland, lageloonland, Amnesty International, recht en plicht, Unicef, Plan, taalstrijd, de gemeenteraad, de provincieraad, het Vlaams Parlement, het federale parlement, het Europees Parlement, verkiezing, wereldburger

*Tip: Zoek waar je de woorden vindt in het bronnenboek of werkkatern en ga na of je ze begrijpt.
Leg ze uit aan je ma, pa ...*

2 Ik ken de symbolen van de Vlaamse Gemeenschap:
- het volkslied: de Vlaamse Leeuw
- het wapenschild en de vlag: een klauwende leeuw op een gele achtergrond
- de datum van het Feest van de Vlaamse Gemeenschap: 11 juli
- het memoriaal of gedenkteken: de IJzertoren in Diksmuide ter ere van de Vlaamse gesneuvelden in WO I

*Tip: Lees nog eens pagina 110 en 111 in het bronnenboek en pagina 14 in het werkkatern.
Zorg dat je de symbolen kent.*

3 Ik weet: - in welk gewest ik woon
- tot welke gemeenschap ik behoor

Tip: Bekijk nog eens je identiteitskaart op pagina 11 in het werkkatern. Zorg dat je dat kent voor jezelf.

4 Ik weet door welke besturen ik word bestuurd. Ik kan ze rangschikken volgens de macht die ze hebben.
gemeenteraad, gemeente > provincieraad, provincie > Vlaams Parlement, Vlaamse Gemeenschap > federaal parlement, België > Europees Parlement, EU

Tip: Dat vind je bij les 7 en 8. Herhaal dat in het bronnenboek en werkkatern. Zorg dat je de besturen juist kunt rangschikken.

5 Ik kan van voorbeelden van de rechten van de mens en van het kind zeggen bij welk recht ze horen. Ik kan ook zeggen of het recht wordt gerespecteerd of geschonden.

Tip: Herbekijk opdracht 3 op pagina 2 en opdracht 1 op pagina 4 in het werkkatern. Bedenk zelf of samen enkele andere situaties en koppel ze aan het juiste recht.

6 Ik kan van iets zeggen of het een recht of een plicht is en kan de twee aan elkaar koppelen.

Tip: Herbekijk opdracht 4 op pagina 3 in het werkkatern. Bedenk zelf of samen enkele andere voorbeelden.

7 Ik kan van een gemeente zeggen tot welk gewest en welke gemeenschap die behoort. Ik gebruik daarvoor het schema op pagina 23 in het bronnenboek en mijn atlas.

Tip: Oefen met enkele voorbeelden die je zelf kiest.

Wat ik moet **kennen**, moet ik eerst begrijpen en dan enkele keren opzeggen, opschrijven, tekenen ... tot ik het uit mijn hoofd ken. Dat wil zeggen: ik kan het opschrijven of zeggen zonder hulp. Dat is zo voor **1 tot 4**.
Wat ik moet **kunnen**, moet ik vooral begrijpen. Dat wil zeggen: stel dat juf of meester iets vraagt dat daarop lijkt, dan kan ik dat oplossen. Dat is zo voor **5 tot 7**.
Ik noteer wat ik nog niet begrijp en vraag het straks in de klas.